

KANGASALAN

YMPÄRISTÖNSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA

VUOSILLE 2024-2026

KANGASALAN YMPÄRISTÖNSUOJELUN VALVONTASUUNNITELMA VUOSILLE 2024-2026**Sisällysluettelo**

1	Valvontasuunnitelman laatiminen	3
2	Kangasalan ympäristöolot ja merkittävimmät pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot	4
3	Valvonnan keinot, valvontatarkastukset	5
4	Valvonta ja valvottavat kohteet	6
4.1	Valvottavien kohteiden tarkastustiheyden määrittely sekä toimintojen riskitekijät	7
4.2	Valvonnan maksullisuus	8
4.3	Ympäristöluvanvaraiset, rekisteröitävät ja yleisen ilmoitusmenettelyn mukaiset kohteet	9
4.4	Ympäristönsuojelulain mukaisten ilmoitusten valvonta	11
4.5	Ympäristönsuojelulain mukaiset muut valvontakohteet	11
4.5.1	Hajajätevesien valvonta	11
4.5.2	Eläinsuojien valvonta	12
4.5.3	Ympäristönsuojelumääräysten valvonta	12
4.6	Jätelain mukainen valvonta	13
4.7	Maa-aineslain valvonta	14
4.8	Vesilain mukainen valvonta	15
4.9	Vesihuoltolain valvonta	15
4.10	Luonnonsuojelulain valvonta	16
4.11	Muu lainsäädäntö	17
4.11.1	Kemikaalilaki ja REACH-asetus	17
4.11.2	Maastoliikennelaki ja vesiliikennelaki	18
4.11.3	Laki merenkulun ympäristönsuojelusta	18
4.12	Ympäristön tilan seuranta	18
5	Valvontaohjelma	19
6	Valvonnan resurssit	20
7	Yhteistyö	21
8	Valvontasuunnitelman ja -ohjelman seuranta	22

1 Valvontasuunnitelman laatiminen

Ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaan valvontaviranomaisen on järjestettävä annettujen säädösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin. Ympäristönsuojelulain 168 §:n mukaan valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen ympäristönsuojelulain mukaista säännöllistä valvontaa varten suunnitelma (valvontasuunnitelma). Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävistä valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa kuvataan tämän lisäksi valvonnan järjestäminen ja riskinarvioinnin perusteet sekä valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Edellinen ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma on laadittu vuosille 2021-2023.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava toimivaltaansa kuuluvia ympäristöluvanvaraisia, rekisteröitäviä ja yleisen ilmoitusmenettelyn varaisia toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja -tiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella. Ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava valvottavien toimintojen määräaikaistarkastuksista sekä niiden muusta säännöllisestä valvonnasta valvontaohjelma. Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista.

Jätelain 124 §:n mukaan valvontaviranomaisen on määräajoin tarkastettava laitokset ja yritykset, joissa syntyy vaarallista jätettä sekä jätteen ammattimaista keräystä harjoittavan toiminnanharjoittajan toiminta. Ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava jätelain 100 §:ssä tarkoitetun jätteen ammattimaisen keräyksen valvontaa varten suunnitelma.

Tähän Kangasalan kaupungin ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaan on kirjattu ympäristölupalaitosten, rekisteröitävien ja yleisen ilmoitusmenettelyn mukaisten toimintojen tarkastusten ja muiden säännöllisten valvontatoimenpiteiden perusteet. Valvontaan liittyvistä toimenpiteistä voidaan periä maksua ympäristönsuojelulain mukaisen valvonnan (YSL 205 §) ja maa-aineslain mukaisen valvonnan osalta. Valvontamaksu määräytyy ympäristönsuojeluviranomaisen taksan ja

maa-ainestaksan mukaisesti. Kangasalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena toimii viranomaislautakunta.

2 Kangasalan ympäristöolot ja merkittävimmät pilaantumisen vaaraa aiheuttavat toiminnot

Vuoden 2022 lopussa Kangasalan kaupungin asukasmäärä oli noin 32 950. Kaupungin kokonaispinta-ala on noin 870 km², josta maapinta-ala on noin 660 km². Kuntaliitoksin Kangasalaan ovat liittyneet Sahalahti 1.1.2005 ja Kuhmalahti 1.1.2011.

Järvillä on keskeinen merkitys Kangasalan maisemassa. Kangasalan kaupungin alueella sijaitsee noin 150 yli hehtaarin kokoista järveä. Kaupungin pinta-alasta noin neljännes on vettä. Kangasalan kaupungin alueella kokonaan tai osittain sijaitsevien järvien vesipinta-alasta 96 prosenttia soveltuu virkistyskäyttöön hyvin tai erinomaisesti. Pääosan vesipinta-alasta muodostavat kolme suurinta järveä: Roine, Längelmävesi ja Vesijärvi, jotka soveltuvat hyvin virkistyskäyttöön.

Kangasalla sijaitsee kuusi luokiteltua pohjavesialuetta. 1-luokan pohjavesialueita ovat Vehoniemenharju, Riku ja Lintusyrjä ja 2-luokan pohjavesialueita ovat Kirkkoharju-Keisarinharju, Vuortenharju ja Kuhmalahden Kirkkoharju. Talousvesi pumpataan Kangasalla Rikun ja Raikun vedenotto- moilta. Rikun vedenottamo sijaitsee Vesijärven rannalla, ja raakavesi onkin suurimmaksi osaksi Vesijärvestä rantaimetyntynyt pohjavettä. Raikun pohjavesi pumpataan Vehoniemen harjulta. Kangasalan pohjavesialueiden suojelusuunnitelman on päivitetty vuonna 2021. Pohjaveden suojelun tavoitteena on ennaltaehkäistä pohjaveden pilaantumista ja turvata pohjavesialueiden vedenhankintakelpoisuuden säilyminen.

Kangasalla sijaitsee useita viitoitettuja metsä- ja luontoreittejä kuten Kaarinanpolku ja Kirkkojärven kulttuuri- ja luontopolku. Kangasalan kaupungin mailla sijaitsevia luonnonsuojelualueita ovat vuoden 2024 alussa Pähkinäkallio, Suoramajärven lehto, Myllymäen luonnonsuojelualue, Iselukon lukkoalue, Hietalahden lehto, Lemposen lehto, Hanhiluponkorpi, Pahakorpi, Seppälän metsä, Mäyrävuoren luonnonsuojelualue, Kirkkojärven rantametsä ja Kirkkojärven-Taivallammin luonnonsuojelualue. Näiden lisäksi kaupungilla on pienet määräalat Taivallammin ja Tervaniemenlahden luonnonsuojelualueilta. Kangasalla on yhdeksän Natura 2000 -verkostoon kuuluvaa arvokasta

luontooluetta: Keisarinharju-Vehoniemenharju, Hepomäki-Kalkunvuori, Kirkkojärven alue, Salmuksen alue, Längelmäveden saaret, Hautalammi, Terva-niemenlahti, Vehkajärvi ja Sipilän niitty.

Ympäristön pilaantumisen vaaraa voi aiheutua erilaisista toiminnoista, joissa käytetään, valmistetaan, kuljetetaan tai varastoidaan ympäristölle haitallisia aineita taikka jätteitä. Pilaantuminen voi aiheutua joko yksittäisestä onnettomuudesta tai tavanomaiseen toimintaan kuuluvasta pitkäaikaisesta päästöstä. Kangasalan ominaispiirteenä on kaupunkitoimintojen sijoittuminen merkittävilta osin luokitellulle pohjavesialueelle. Lisäksi kaupungin läpi kulkee myös vilkkaasti liikennöity valtatie 12, joka sijoittuu Kangasalla osittain 1- ja 2-luokan pohjavesialueille. Näin ollen myös huomattava osa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sijoittuu Kangasalla pohjavesialueille. Tällaisia toimintoja ovat esimerkiksi vaarallisten kemikaalien käsittely ja varastointi, polttonesteiden jakelutoiminta, liikenne ja tienpito, maa-ainesten ottaminen ja jätevesien käsittely. Merkittävää, ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa teollista toimintaa ei kuitenkaan sijoitu Kangasalan kaupungin alueelle.

3 Valvonnan keinot, valvontatarkastukset

Valvonnan tavoitteena on varmistaa, että toiminnanharjoittajat noudattavat ympäristölainsäädäntöä. Valvontatehtävät järjestetään käytettävissä olevien voimavarojen mukaan niin, että valvonnan laatu ja tehokkuus ovat mahdollisimman hyvät. Toiminnan lainmukaisuuden valvomiseksi valvontaviranomaisen on tehtävä luvan saaneen toiminnan tarkastus riittävän usein. Tarkastus on syytä tehdä myös, jos onnettomuudesta, tuotantohäiriöstä, rakennelman tai laitteen purkamisesta tai muusta niihin rinnastettavasta syystä aiheutuu päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua välitöntä ja ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa tai jätteen määrän tai ominaisuuden vuoksi erityisiä toimia jätehuollossa.

Jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aiheutta olettava, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristönsuojelulaisissa tarkoitettua kiellettyä seurausta tai sen vaaraa, valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvítettävä asia muulla asianmukaisella tavalla. Tarkastus on tehtävä, jos maahan tai pohjaveteen on päässyt ainetta, joka saattaa aiheuttaa pilaantumista. Tarkastus on lisäksi suoritettava toiminnanharjoittajan, asianosaisten ja muiden vaatimusten vuoksi, jollei tarkastusta ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana.

Luvanvaraisilla, rekisteröidyillä ja yleisen ilmoitusmenettelyn varaisilla laitoksilla lakien ja määräysten noudattamista valvotaan suunnitelmallisesti määräaikaistarkastuksin ja tarkastamalla toiminnalta edellytetyt päästö- ja ym. raportit sekä selvitykset. Valvontaan kuuluvat tarkastusten lisäksi myös lausunnot ja neuvottelut, joilla vaikutetaan ympäristölupamääräysten sisältöön ja joilla luodaan valvonnan edellytykset.

Luparikkomustilanteessa ryhdytään tarpeellisiin toimiin (neuvottelu, kehoitus, hallintopakko) ja varmistetaan, että toiminnanharjoittaja toteuttaa tarvittavat toimet, joilla laillinen tila palautetaan. Valvontaviranomaisen tulee tehdä mm. ympäristönsuojelulain rikkomisesta tai laiminlyönnistä ilmoitus poliisille esitutkintaa varten. Laittoman tilanteen korjaamiseksi joudutaan tarpeen vaatiessa käyttämään samanaikaisesti valvontaviranomaisen hallinnollisia sekä poliisin rikosoikeudellisia keinoja. Valvontaviranomainen voi keskeyttää toiminnan, jos ympäristön pilaantumisen vaara aiheuttavasta toiminnasta aiheutuu välitöntä terveyshaittaa tai merkittävää muuta välitöntä ympäristön pilaantumista, jollei haittaa voida muutoin poistaa tai riittävästi vähentää.

Kaikista tarkastuskäynneistä laaditut muistiot ja pöytäkirjat sekä muut oleelliset valvontatoimet tallennetaan ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Käytössä ollut Facta ympäristö -tietojärjestelmä vaihtuu vuoden 2024 aikana Tiera city -järjestelmään. Muistiot ja pöytäkirjat lähetetään myös aina toiminnanharjoittajalle.

Ympäristölainsäädännön laillisuusvalvonnassa keskeisintä on laillisen tilan palauttaminen rikkomustapauksissa hallinnollisin keinoin sekä lakia rikkoneiden saattaminen rikosoikeudelliseen vastuuseen teoistaan. Määräyksiin tai kieltoihin sekä niitä tehostavaan hallintopakkoon joudutaan turvautumaan silloin, kun kehoitus ei ole riittävä toimenpide tai se ei johda toivottuun tulokseen. Viranomainen voi antaa tällöin toiminnanharjoittajalle määräyksen tai kiellon toimia tietynlaisella tavalla sekä tehostaa veloitetta uhkasakon, teettämisen tai keskeyttämisen uhalla. Hallinnollisten valvontatoimien käyttö päättyy vasta, kun lainvastainen tilanne on korjattu.

4 Valvonta ja valvottavat kohteet

Ympäristönsuojelulain mukainen valvonta koskee laitoksia ja yrityksiä, joiden toiminnan päästöt, jätteiden loppusijoitus tai jätteiden käsittely ja hyödyntäminen edellyttävät ympäristönsuojelulain

mukaista ympäristölupaa, yleistä ilmoitusmenettelyä tai rekisteröintiä sekä kertaluonteista toimintaa koskevaa ilmoitusmenettelyä. Maa-ainelain ja maastoliikennelain osalta valvontasuunnitelma ja -ohjelma koskee edellä mainittujen lakien mukaisten lupien valvontaa. Jätelain osalta valvontasuunnitelmaan ja -ohjelmaan sisältyy jätelain 100 §:n mukaiset keräystoiminnot.

Säännöllistä valvontaa tehostetaan kohdistamalla valvonta riskinarvioinnin avulla ympäristön kannalta haitallisimpiin ja suurimman riskin kohteisiin. Ympäristöriskillä tarkoitetaan ympäristön pilaantumiseen liittyviä riskejä, jotka kattavat myös päästöistä aiheutuvat terveysriskit.

Pääsääntöisesti valvontatyö koostuu tarkastusten suorittamisesta, raporttien tarkastamisesta, selvitysten ja suunnitelmien hyväksymisestä, projektiluonteisesta valvonnasta sekä valituksiin ja akuutteihin tilanteisiin reagoimisesta.

4.1 Valvottavien kohteiden tarkastustiheyden määrittely sekä toimintojen riskitekijät

Ympäristönsuojelulain 168 §:n mukaisesti määräaikaistarkastusten tarkastuskohteet ja -tiheydet tulee perustua toimintojen riskien tunnistamiseen. Kangasalla käytetään riskinarviointiin perustuvaa tarkastustiheyden määrittelyä. Ensimmäisessä vaiheessa tunnistetaan toimialakohtaiset riskit. Toisessa riskinarvioinnin vaiheessa tunnistetaan laitosten yksilölliset riskit.

Ympäristöriskien arvioinnin perusteina tulee olla vähintään kyseisen laitoksen mahdolliset ja tosiasialliset vaikutukset ihmisen terveyteen ja ympäristöön ottaen huomioon päästöt, päästötyypit, paikallisen ympäristön herkkyys ja onnettomuusriski sekä toiminnan lupaehtojen noudattaminen. Toimialoittain on arvioitu keskeisimmät riskitekijät ja niiden vaikutukset, joiden mukaan laitosten tarkastustiheys on karkeasti määritetty. Tunnistetut ja arvioinnissa käytetyt riskit ovat: melu ja värinä, päästöt ilmaan, viemäriin, pintavesiin, pohjavesiin tai maaperään, haju, roskaantuminen ja epäsiisteys.

Toimialojen sisällä tarkastustiheys voi olla eri laitosten kesken erilainen. Laitosten tarkastustiheyteen vaikuttaa toiminnan sijainti esim. pohjavesialueella tai vesistöjen läheisyydessä, itse toimintaan liittyvät riskit mm. toiminnan luonne sekä toiminnan aikaisempi valvontahistoria. Valvontaluokituksen mukainen tarkastustiheys on kerran kolmessa vuodessa tai kerran viidessä vuodessa. Maa-ainesten ottoon liittyvät louhinta ja murskauslaitokset tarkastetaan vuosittain maa-ainelain

mukaisen valvontatarkastuksen yhteydessä. Tarkastustiheyttä voidaan myös muuttaa esim. toistuvien valvonnassa havaittujen puutteiden tai toiminnasta tulleiden valitusten vuoksi.

4.2 Valvonnan maksullisuus

Ympäristönsuojelulain 205 §:n 2 momentin mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksua ympäristönsuojelulain mukaisen luvan, ilmoituksen tai muun asian käsittelystä, laatimaansa valvontaohjelmaan perustuvista luvanvaraisen, rekisteröitävän ja yleisen ilmoitusmenettelyn varaisen toiminnan määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta ohjelmaan perustuvasta säännöllisestä valvonnasta sekä tarkastuksista, jotka ovat tarpeen 175 tai 176 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi. Ympäristölupahakemuksen ja maa-aineslupahakemuksen yhteiskäsittelystä ja valvonnasta kunnalle perittävistä maksuista säädetään maa-aineslain 23 §:ssä. Kunnalle perittävä maksu voi vastata enintään suoritteen tuottamisesta kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Maksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa. Kangasalan ympäristönsuojeluviranomaisen taksa on päivitetty 28.6.2022 94 §.

Maksua ei peritä viranomaisen eikä haittaa kärsivä asianosaisen aloitteesta vireille tulleen asian käsittelystä. Ympäristöluvan muuttamisesta maksu peritään toiminnanharjoittajalta, vaikka asia on tullut vireille viranomaisen hakemuksesta. Muiden kuin viranomaisen tai haittaa kärsivän asianosaisen vaatimuksesta vireille tulleen asian käsittelystä saadaan periä vireillepanijalta maksu, jos vireillepanoa on pidettävä ilmeisen perusteettomana.

Mikroyritysten maksujen on oltava kohtuulliset ottaen huomioon toiminnan laajuus ja luonne. Maksujen on oltava kohtuulliset myös, jos toiminnanharjoittajan asemassa on sellainen luonnollinen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa. Ympäristönsuojelulain 206 §:n 2 momentin mukaan mikroyrityksellä tarkoitetaan taloudellista toimintaa harjoittavaa luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 10 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa. Kangasalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen taksan mukaan mikroyrityksiltä ympäristönsuojelun valvontamaksut peritään vähentäen 25 % suoritemaksusta.

4.3 Ympäristöluvanvaraiset, rekisteröitävät ja yleisen ilmoitusmenettelyn mukaiset kohteet

Ympäristönsuojelulain 168 §:n toisen momentin mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava luvanvaraisia, rekisteröitäviä ja yleisen ilmoitusmenettelyn mukaisia toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja -tiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella.

Viranomaislautakunnan toimivaltaan kuuluvia ympäristölupavelvollisia toimintoja on Kangasalan kaupungin alueella 64 laitosta (tilanne 31.12.2023), joista määrällisesti eniten on eläinsuojia (17), jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä (17), malmien tai mineraalien kaivamimista tai maaperän ainesten ottoa (15). Maa-ainesten ottolupia Kangasalan kaupungin alueella on 25 kpl, joista 7 on maa-ainelain ja ympäristönsuojelulain mukaisia yhteislupia. Osalla maa-ainesten otokohteista on myös myönnetty ympäristölupa kallion louhintaan ja murskaukseen. Kaikkia maa-ainestenottoon myönnettyjä lupia ei ole aloitettu, jolloin valvontaa näille kohteille ei tehdä. Ympäristölupa- ja maa-ainelupahakemuksia on pääsääntöisesti koko ajan vireillä.

Kaikkien toimintojen ei tarvitse hakea ympäristölupaa, vaan osasta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkitsemistä varten (YSL 116 §). Toiminnassa noudatetaan omaa alakohdasta valtioneuvoston asetusta. Rekisteröityjä toimintoja ovat muun muassa nestemäisen polttoaineiden jakeluasemat, betoniasemat ja betoni-tuotetehtaat, asfalttiasemat sekä polttoaineteholtaan 1-50 megawatin energiantuotantolaitokset. Kangasalla on 12 rekisteröityä toimintaa.

Ympäristönsuojelulain mukainen yleinen ilmoitusmenettely on lupamenettelyn kaltainen menettely, joka koskee tiettyjä, vähäisiä ympäristövaikutuksia aiheuttavia toimintoja. Näitä toimintoja ovat osa eläinsuojista, sahat, varikot, eläintarhat, huvipuistot, kemikaalivarastot, pienimuotoinen koneellinen kullankaivuu, elintarvike- ja rehuteollisuus sekä vähäiset ampumaradat. Yleisessä ilmoitusmenettelyssä viranomaisen tekee valituskelpoisen päätöksen toiminnanharjoittajan jättämän ilmoituksen perusteella. Ilmoitus on jätettävä viranomaiselle viimeistään 120 päivää ennen toiminnan aloittamista. Näitä yleisen ilmoitusmenettelyn mukaisia ilmoituksia ei ole vielä tullut Kangasalan ympäristönsuojeluviranomaiselle käsiteltäväksi.

Seuraavassa Taulukko 1:ssä on lueteltu toimialoittain Kangasalan kaupungin ympäristönsuojelun valvottavat ympäristöluvut sekä rekisteröidyt toiminnot. Kohta Muu toiminta sisältää 3 ampumarataa, krematorion ja asfalttiaseman.

Taulukko 1. Ympäristölupavelvolliset ja rekisteröitävät toiminnot toimialoittain (suluissa vireillä olevat hakemukset)

<i>Toiminta</i>	<i>L=ympäristölupa R=rekisteröinti P=pohjavesialue</i>	<i>Tarkastusväli vuotta</i>	<i>Kohteiden lukumäärä</i>
<i>Energian tuotanto</i>	L+P	3	2
	R	5	3
<i>Polttoaineiden valmistus taikka kemikaalien tai polttoaineiden varastointi tai käsittely</i>	L + P	3	3
	R	5	7
<i>Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta</i>	L	3	1
<i>Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän ainesten otto</i>	L	1	15(4)
<i>Mineraalituotteiden valmistus</i>	L+P	3	1
	L	3	1
	R	3	1
<i>Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus</i>	L	3	1
<i>Eläinsuojat</i>	L	5 (osa 3 vuotta)	17
<i>Liikenne</i>	L	3 ja 5 vuotta	2
<i>Jätteiden ammattimainen tai laitospäinen käsittely</i>	L	3 (osa 5 vuotta)	17
<i>Muu toiminta</i>	L	5 (osa 3 vuotta)	4
	R	5	1
<i>Yhteensä</i>			76 (4)

4.4 Ympäristönsuojelulain mukaisten ilmoitusten valvonta

Erityisen häiritsevää melua tai ääntä aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta tai tapahtumasta on tehtävä ympäristönsuojelulain 118 § mukainen ilmoitus Kangasalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ilmoitukset koskevat pääasiassa tilapäistä murskausta, louhintaa, rakentamista tai erilaisia ulkoilmatapahtumia. Ilmoitusten johdosta tehdään tarvittaessa tarkastus.

Koeluonteisesta lyhytaikaisesta toiminnasta, jonka tarkoituksena on kokeilla uutta tekniikkaa, raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai puhdistuslaitetta taikka käsitellä jätettä laitos- tai ammattimaisesti vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun seikan selvittämiseksi on tehtävä ilmoitus Kangasalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 119 §). Koeluonteinen toiminta tarkastetaan ilmoitusta käsiteltäessä sekä toiminnan aikana.

Onnettomuudesta, tuotantohäiriöstä tai rakennelman tai laitteen purkamisen poikkeuksellisesta tilanteesta, josta aiheutuu tai uhkaa aiheutua päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa tai aiheutuu erityisiä toimia jätehuollossa, on ilmoitettava Kangasalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle (YSL 120 §). Poikkeuksellisissa tilanteissa suoritetaan tarvittaessa tarkastus.

4.5 Ympäristönsuojelulain mukaiset muut valvontakohteet

4.5.1 Hajajätevesien valvonta

Jätevesien käsittelyvaatimuksista säädetään ympäristönsuojelulain (527/2014) 16 luvussa. Vuonna 2004 ja sen jälkeen rakennetuilla kiinteistöillä jätevesien käsittelyjärjestelmän tulee täyttää lainsäädännön vaatimukset heti. Vanhat järjestelmät tuli kunnostaa 31.10.2019 mennessä lainsäädännön puhdistusvaatimukset täyttäväksi, jos rakennus sijaitsee enintään 100 metriä rannasta tai vedenhankintakäytössä olevalla tai siihen soveltuvalla pohjavesialueella. Kiinteistön omistaja voi hakea poikkeamista kiinteistön jätevesien käsittelyjärjestelmän tehostamisesta tai kunnostamisesta, mikäli järjestelmän saneeraus on kustannuksiltaan tai tekniseltä vaativuudeltaan kohtuutonta tai jätevesien ympäristökuormitus on vähäinen. Poikkeaminen voidaan myöntää viideksi vuodeksi kerrallaan.

Viemäriverkostojen ulkopuolella olevien kiinteistöjen jätevesijärjestelmien järjestelmällistä valvontaa ei tällä hetkellä tehdä. Valvontatarkastuksia tehdään ainoastaan vireille tulleiden valitusten

tai yhteydenottojen perusteella. Vuosittain tehdään joitakin tarkastuksia sekä pyydetään selvityksiä olemassa olevista jätevesien käsittelyjärjestelmistä. Tarkastuksen yhteydessä annetaan jätevesien käsittelyyn liittyvää neuvontaa ja tarvittaessa määräyksiä järjestelmän korjaamisesta.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten lupien käsittelyn yhteydessä rakennusvalvonnalle annetaan pyydettyä ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto jätevesien käsittelyjärjestelmän suunnitelmasta.

4.5.2 Eläinsuojien valvonta

Valtioneuvoston asetuksen eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta (1250/2014) eli ns. nitraattiasetuksen noudattamisen valvontaan kuuluvat mm. eläinsuojien lantaloiden asianmukaisuus ja lannanlevitysaikojen noudattaminen. Asetusta valvotaan lähinnä muiden tarkastusten yhteydessä sekä valitusten tai ilmoitusten perusteella tehtävin tarkastuksin. Kangasalan ympäristönsuojelu käsittelee nitraattiasetuksen mukaiset lannan ja muiden orgaanisten lannoitevalmisteiden aumavarastoinnista sekä poikkeustilanteissa tehtävästä lannanlevityksestä toimitetut ilmoitukset. Ilmoituksia tulee vuodessa 10-20 kappaletta. Vuosittaiset ilmoitukset raportoidaan ELY-keskukselle.

4.5.3 Ympäristönsuojelumääräysten valvonta

Ympäristönsuojelulain mukaan kunta voi antaa ympäristönsuojelulain täytäntöön panemiseksi tarpeellisia paikallisista olosuhteista johtuvia, kuntaa tai sen osaa koskevia määräyksiä. Kangasalan nykyiset ympäristönsuojelumääräykset ovat tulleet voimaan 1.3.2021.

Kangasalan ympäristönsuojelumääräyksissä määritellään mm. viemäriverkoston ulkopuolisten alueiden talousjätevesien käsittelyn kannalta herkät alueet, joilla on annettu määräyksissä tiukempia käsittelyvaatimuksia. Ympäristönsuojelumääräyksissä on lisäksi määrätty mm. öljyjen, vaarallisten kemikaalien ja vaarallisten jätteiden varastoinnista; ajoneuvojen, koneiden ja laitteiden pesusta; rakennus- ja purkutöistä sekä kulkuväylien ja pihojen kunnossapito- ja puhtaanapito-töistä. Ympäristönsuojelumääräysten mukaan maanalainen käytöstä poistettu polttonestesäiliö putkistoinen on poistettava maaperästä.

Ympäristönsuojeluviranomainen voi erityisestä syystä hakemuksesta myöntää yksittäistapauksessa luvan poiketa ympäristönsuojelumääräyksistä. Päätösvalta on delegoitu ympäristöpäälliköille sekä ympäristötarkastajille. Poikkeamisesta ei saa aiheutua ympäristönsuojelumääräysten tavoitteiden syrjäytymistä. Ympäristönsuojelumääräysten valvontaa tehdään saapuneiden ilmoitusten, poikkeamisista tehtävien päätösten sekä valitusten käsittelyn yhteydessä. Poikkeamishakemuksia, jotka koskevat pääasiassa käytöstä poistettujen öljysäiliöiden jättämistä maaperään sekä haja-asutusalueen jätevesijärjestelmiä, käsitellään vuosittain noin 10-15.

4.6 Jätelain mukainen valvonta

Jätelain 124 §:n mukaan valvontaviranomaisen on määräajoin tarkastettava laitokset ja yritykset, joissa syntyy vaarallista jätettä sekä jätteen ammattimaista keräystä harjoittavan toiminnanharjoittajan toiminta. Jätteen ammattimaisesta keräyksestä on jätelain (646/2011) 100 § mukaan tehtävä ilmoitus jätehuoltorekisteriin merkitsemistä varten kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Kangasalla on rekisteröity 5 jätteen ammattimaista keräystoimintaa, jotka sisältävät 67 eri keräyspistettä. Rekisteröidyt toiminnat on lisätty ympäristönsuojelun valvontaohjelmaan ja niiden valvontatarve on arvioitu riskiperusteisesti. Toiminnat tarkastetaan pääsääntöisesti tarvittaessa (jätepisteet) tai viiden vuoden välein (keräystoiminnat). Jätepisteiden valvontaa on toteutettu valvontaprojekteina.

Vaarallisten jätteiden valvonnan kohdentamista varten tehdään projektiluontoinen esiselvitys, jossa kartoitetaan toiminnat, joissa muodostuu merkittävästi vaarallisia jätteitä. Valvonta keskittään toimintoihin, joissa syntyy suuria määriä vaarallisia jätteitä tai joissa muodostuvat vaaralliset jätteet ovat ympäristön kannalta erityisen haitallisia. Tarkastettavat kohteet priorisoidaan riskiperusteisesti (syntyvän jätteen määrä ja laatu, toiminnan sijaintipaikka, aiheutuneet häiriöt, tehdyt haittailmoitukset, yms.). Valvontaa voidaan toteuttaa myös projektiluontoisesti toimialakohtaisesti.

Jätelain mukaiseen valvontaan kuuluu myös roskaantumisen ehkäiseminen ja jätehuollon asianmukaisen järjestämisen valvonta. Jätehuoltomääräysten ja jätelain mukaista valvontaa suoritetaan pääsääntöisesti ilmoitusten perusteella. Rakennetussa ympäristössä sijaitsevien kohteiden osalta valvontaa tehdään yhteistyössä rakennusvalvonnan kanssa. Ympäristö- ja rakennusvalvonta tekee säännöllisiä maastokierroksia, joihin keskitetään saapuneet roskaantumista sekä rakennettua ympäristöä koskevat ilmoitukset. Kohteisiin tehdään paikalla käynti, jonka jälkeen ryh-

dytään tarvittaviin toimenpiteisiin. Havaittuihin epäkohtiin puututaan selvityspyynnöillä ja kehoituksilla. Epäkohtien korjaamista seurataan tarkastuksilla ja mikäli havaittua epäkohtaa ei ole korjattu, viedään asia viranomaislautakunnan käsittelyyn tarvittavien määräysten antamiseksi. Viranomaislautakunta voi tehostaa annettua määräystä pakkokeinoin (uhkasakko, teettäminen tai keskeyttäminen). Hallintopakkokeinojen käytöstä aiheutuvista viranomaistarkastuksista on mahdollista periä taksan mukainen maksu.

4.7 Maa-aineslain valvonta

Maa-aineslain (555/1982) mukaan kunnan valvontaviranomaisen tehtävänä on ohjata ja valvoa maa-ainesten ottamista. Maa-ainesten oton määräysten noudattamista valvoo kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa (64/1086) tarkoitettu ympäristönsuojeluviranomainen, joka on Kangasalla viranomaislautakunta.

Maa-aineslain mukainen valvonta käsittää maa-ainesten ottoluvan saaneiden kohteiden tarkastuksen. Kaikilla lupakohteilla tehdään alkutarkastus ennen ottotoiminnan aloittamista sekä lopputarkastus, kun ottaminen on päättynyt tai luvan voimassaoloaika on kulunut umpeen. Vuosittain tarkastetaan, että lupakohteissa noudatetaan ottosuunnitelmaa ja lupapäätöksessä asetettuja ehtoja. Maa-aineslakia ei sovelleta rakentamisen yhteydessä irrotettujen ainesten ottamiseen ja käyttöön, kun toimenpide perustuu viranomaisen antamaan lupaan tai hyväksymään suunnitelmaan.

Maa-ainesten ottamista koskeva lupahakemus ja samaa hanketta koskeva ympäristölupahakemus käsitellään yhdessä ja ratkaistaan samalla päätöksellä. Asian käsittelyssä noudatetaan ympäristönsuojelulain säädöksiä. Valvontamaksut ja lupahakemuksen käsittelymaksut määräytyvät maa-ainestaksan mukaisesti. Yhteislupia valvotaan maa-aineslain mukaisesti kerran vuodessa.

Mikäli luvanhaltija ilmoittaa etukäteen tammikuun loppuun mennessä, ettei maa-aineksia kyseisenä vuonna oteta, ei lupakohdetta silloin normaalista tarkasteta eikä peritä valvontamaksua. Luvanhaltijan on toimitettava vuosittaiset ottotiedot sähköisesti valtion ylläpitämään Notto-järjestelmään tai lupavalvojalle.

Maa-ainesten ottamistoiminnan valvonnasta ja luvan käsittelystä peritään luvanhakijalta maksu, jonka perusteet ja suuruus on määrätty Kangasalan viranomaislautakunnan 12.9.2018 § 70 hyväksymässä taksassa, joka on tullut voimaan 1.10.2018.

Lupaa kiven, soran, hiekan, saven tai mullan ottamiseen ei tarvita, jos aineksia otetaan omaa tavanomaista kotitarvekäyttöä varten asumiseen tai maa- ja metsätalouteen. Kotitarveotosta tulee ilmoittaa valvontaviranomaiselle ottamispaikan sijainti ja arvioitu ottamisen laajuus silloin, kun ottamisalueelta on otettu tai on tarkoitus ottaa enemmän kuin 500 kuutiometriä maa-aineksiä.

4.8 Vesilain mukainen valvonta

Vesilain (587/2011) valvontaviranomaisia ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja ELY-keskukset. Vesilailla säännellään vesien käyttöä, vesistöön rakentamista, uittoa, maa- ja metsätalouden kuivatusta, vesistön järjestelyä ja pohjaveden ottamista. Vesilain mukainen lupaviranomainen on aluehallintovirasto.

Vesilain mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käsittelee ojitusta koskevat erimielisyydet, jotka eivät edellytä lupaa, eikä niitä käsitellä ojitustoimituksessa. Ojitusta koskevat asiat tulevat kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle vireille yleensä asianosaisten kirjallisesta vireillepanosta. Ruoppauksista ja koneellisesta vesikasvien niitosta tai poistosta tulee ilmoittaa 30 vrk:ta ennen ELY-keskukselle ja vesialueen omistajalle. ELY-keskus pyytää ilmoituksista kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen kommentit.

4.9 Vesihuoltolain valvonta

Vesihuoltolain 5 §:n mukaan kunnan tehtävänä on kehittää vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti yhteistyössä vesihuoltolaitosten sekä muiden kuntien kanssa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii vesihuoltolain mukaisena valvontaviranomaisena yhdessä terveydensuojeluviranomaisen sekä ELY-keskuksen kanssa. Ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on valvoa vesihuoltolain mukaisia tehtäviä ympäristönsuojelun näkökulmasta ja vastata verkostoihin liittymisvelvollisuuden valvonnasta.

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltoverkostoon on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi. Vesihuoltolain 10 §:n mukaan pääsääntö on, että vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella oleva kiinteistö on liitettävä laitoksen vesijohtoon ja jätevesiviemäriin. Taajamien ulkopuolella sijaitsevia kiinteistöjä koskevat tietyt liennytykset. Liittymisveloitteesta voi hakea vapautusta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta (11 §).

Vesihuoltolain mukaista liittymisvelvollisuuden valvontaa tehdään tällä hetkellä ilmoitusten perusteella. Kiinteistöjä kehoitetaan liittymään vesihuoltoverkostoon tai hakemaan vesihuoltolain mukaista vapautusta.

4.10 Luonnonsuojelulain valvonta

Luonnonsuojelulain 11 §:n mukaan kunnan tulee edistää luonnon monimuotoisuuden sekä maisemansuojelua alueellaan. Kunnalla ei tämän yleisen edistämistehtävän lisäksi ole muita varsinaisia luonnonsuojelulain mukaisia viranomaistehtäviä kuin yksityismailla olevien luonnonmuistomerkkien rauhoituksesta ja lakkauttamisesta päättäminen luonnonsuojelulain 95 ja 96 §:n pykälien mukaisesti.

Puu, puuryhmä, siirtolohkare tai muu niitä vastaava luonnonmuodostuma, jota sen kauneuden, harvinaisuuden, maisemallisen merkityksen, tieteellisen arvon tai muun vastaavan syyn vuoksi on aihetta erityisesti suojella, voidaan määrätä rauhoitetuksi luonnonmuistomerkiksi. Kangasalla on 12 luonnonmuistomerkkiä, jotka kaikki ovat erityisiä vanhoja ja usein maisemaa hallitsevia puita. Luonnonmuistomerkkin rauhoittamisesta yksityismaalla päättää Kangasalan kaupungin elinympäristölautakunta. Elinympäristölautakunta voi myös lakkauttaa luonnonmuistomerkkin rauhoituksen yksityisen omistamalla alueella omistajan hakemuksesta tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen esityksestä osittain tai kokonaan, jos rauhoitukselle ei ole enää perusteita tai jos rauhoitus estää yleisen edun kannalta merkittävän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen. Yksityisen alueen omistajan hakemuksesta on hankittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto.

Ympäristönsuojelu edistää luonnonsuojelua muun muassa esittämällä yksityisten luonnonsuojelualueiden perustamista sellaisille kaupungin omistamille maille, jotka täyttävät luonnonsuojelualueiden perustamisedellytykset. Tällaisia yleisiä luonnonsuojelulain perustamisen edellytyksiä ovat,

että alueella elää tai on uhanalainen, harvinainen tai harvinaistuva eliölaji, eliöyhteisö, luontotyyppi tai ekosysteemi; alueella on luontodirektiivin liitteessä IV tarkoitetun tiukkaa suojelua edellyttävän eläinlajin yksilön lisääntymis- tai levähdyspaikkoja; alueella on erikoinen tai harvinainen luonnonmuodostuma; alueella on erityistä maisemallista arvoa; luontotyyppin tai eliölajin suotuisan suojelutason säilyttäminen tai saavuttaminen sitä vaatii; alueella on erityistä merkitystä luontotyyppien tai eliölajien mahdollisuuksille sopeutua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin; tai alue on muutoin niin edustava, tyypillinen tai arvokas, että sen suojelu voidaan katsoa luonnon monimuotoisuuden tai kauneuden säilyttämisen kannalta tarpeelliseksi. Lopullisen perustamispäätöksen tekee ELY-keskus.

4.11 Muu lainsäädäntö

4.11.1 Kemikaalilaki ja REACH-asetus

Kemikaalilain mukaisessa valvonnassa ovat keskeisessä roolissa Pirkanmaan pelastuslaitos ja Turvatekniikan laitos, jotka käsittelevät mm. kemikaali-ilmoitukset. Valvontaa suoritetaan yhdessä em. tahojen kanssa. Kemikaalionnettomuuksien torjunnasta säädetään öljyvahinkojen torjuntalaissa. Torjuntaa suorittavat pääasiassa pelastuslaitos, ELY-keskus ja kunnan öljyvahinkojen torjuntaviranomainen.

Kemikaalilain (599/2013) 11 §:n mukaan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi REACH-asetuksen aineen käytön olosuhteita ja turvallisuustoimenpiteitä (artiklat 14 ja 37) ja luvanvaraisten aineiden käyttöä (VII osasto) ja aineen rajoituksia koskevan 67 artiklan säännösten noudattamista ympäristönsuojelulain mukaisessa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen valvonnassa siltä osin, kun valvonta koskee toiminnanharjoittajan velvoitetta huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa.

Valvontaa toteutetaan muiden valvontatoimien yhteydessä siltä osin, kuin valvonta koskee toiminnanharjoittajan velvoitetta huolehtia ympäristöhaittojen ehkäisemisestä ja torjumisesta kemikaalin käytössä ja varastoinnissa. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on laatinut REACH-asetusta koskevan valvontaoppaan ympäristönsuojeluviranomaiselle (Ympäristöhallinnon ohjeita 7/2014), jota hyödynnetään valvonnassa.

4.11.2 Maastoliikennelaki ja vesiliikennelaki

Maastoliikennelain ja vesiliikennelain mukaan lain nojalla annettujen lupien valvonta kuuluu kunnassa ympäristönsuojeluviranomaiselle. Muilta osin maastoliikennettä ja vesiliikennettä valvoo poliisi. Maastossa tai vesialueella suoritettavien kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samalla alueella on haettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa. Maastoliikennelain mukainen lupa on haettava myös yksittäisen tapahtuman järjestämiseen, jos tapahtumasta on odotettavissa huomattavia haittoja luonnolle, muulle ympäristölle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle, kalastukselle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle. Vesiliikennelain mukaan lupa yksittäiseen tapahtumaan on haettava, jos tapahtumasta on odotettavissa merkityksellisiä ympäristöhaittoja.

Maastoliikennelain mukaisia rajoituksilla on kielletty moottorikäyttöisten ajoneuvojen ajo Vehoniemellä sekä jääpeitteisellä vesialueella Kaukajärvellä, Ukkijärvellä ja Onkijärvellä. Vesiliikennelain mukaisia rajoituksia on Kangasalan alueella 11 vesialueella. Rajoitukset koskevat moottoriveneliikenteen kieltoa tai vesiliikenteen nopeusrajoituksia.

4.11.3 Laki merenkulun ympäristönsuojelusta

Merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen hyväksyy huvivenesataman jätehuoltosuunnitelman ja valvoo satamien jätehuoltoa. Huvivenesataman pitäjän on laadittava sataman jätehuoltosuunnitelma aluksista peräisin olevien jätteiden jätehuollon järjestämisestä satamassa. Huvivenesataman pitäjän on päivitettävä ja esitettävä jätehuoltosuunnitelma kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen arvioitavaksi ja hyväksyttäväksi vähintään viiden vuoden välein. Lisäksi jätehuoltosuunnitelma on päivitettävä ja esitettävä arvioitavaksi ja hyväksyttäväksi, jos sataman toiminta tai satamaan jätettävien jätteiden laatu, määrä tai jätehuolto muuttuu merkittävästi.

4.12 Ympäristön tilan seuranta

Laki kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta (1986/64) edellyttää, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee huolehtia ympäristön tilan seurannasta sekä siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista. Kangasala seuraa kaupungin ympäristön tilan kehittymistä täydentämällä valtakunnallista pintavesien tilan seuranta kaupungin omalla vesistötarkkailulla.

Kangasalan vuosien 2024–2033 vesistötarkkailusuunnitelmaan sisältyy yhteensä 41 järveä, joihin kohdistuu ulkopuolista kuormitusta, kuten rakentamista tai maa- ja metsätalouden päästöjä, ja jotka eivät ole Pirkanmaan ELY-keskuksen seurannan tai muun tarkkailun piirissä. Myös tarkkailusuunnitelman ulkopuolisista järvistä voidaan ottaa tarvittaessa vesinäytteitä esimerkiksi poikkeuksellisten leväkukintojen vuoksi tai erilaisten rakentamis- ja selvityshankkeiden yhteydessä. Vedenlaatua seurataan järvestä riippuen 2–10 vuoden välein. Seurannan tiheyteen vaikuttavat muun muassa järveä ympäröivästä maankäytöstä järveen kohdistuvan kuormituksen suuruus. Tarkkailua suoritetaan ottamalla järvistä vesinäytteitä, joista tehdään kenttämittauksia ja tarkempia laboratorioanalyysyjä, joiden avulla voidaan arvioida esimerkiksi järvien rehevyytensä ja happitilaa, jotka puolestaan kuvaavat järvien ekologista tilaa sekä järvien soveltuvuutta esimerkiksi virkistyskäyttöön ja kalastukseen.

Järvien vedenlaatua seurataan myös veloitettavilla tarkkailuilla. Tarkkailuvelvoite voidaan antaa esimerkiksi ympäristö- tai maa-ainesluvan vaativille toiminnoille. Tarkkailun tulokset antavat tietoa vesistöjen kuormituksesta ja vesien tilan muutoksesta. Vaikka toiminta olisi jo päättyneet, veloitettavilla tarkkailu voi edelleen jatkua. Tällöin seurataan veden laadun muutoksia pidemmällä aikavälillä.

Kangasalan kaupunki on mukana valtakunnallisessa leväseurannassa. Leväseurantapisteitä on neljä: Kirkkojärvellä, Roineella, Ukkijärvellä sekä Vesijärvellä. Levätilannetta seurataan kesäkuun alusta elokuun loppuun. Ympäristönsuojelu kerää levätiedot Järviwiki-sivustolle, josta löytyy tietoa myös muista levähavainnoista niin ympäri Pirkanmaata kuin Suomeakin.

5 Valvontaohjelma

Valvontaohjelma muodostuu laitosluelestosta, jossa on esitetty ympäristöluvanvaraiset, rekisteröidyt ja yleisen ilmoitusmenettelyn varaiset laitokset, maa-ainestenottoluvat ja jätelain 100 §:n mukaiset jätteiden keräystoiminnat sekä tieto näiden laitosten vuosittaisen kirjanpidon toimittamisvelvollisuudesta. Valvontaohjelma päivitetään tarvittaessa viranhaltijoiden toimesta ja sitä muokataan vuosittain laitoslueleston ja havaittujen valvontatarpeiden mukaisesti. Ohjelman mukainen valvonta on lupa- ja rekisteröintivelvollisten toimintojen osalta maksullista.

Valvontaohjelmassa on esitetty seuraavat laitosta koskevat tiedot: toiminnanharjoittajan nimi, diaarinumero, laitostyyppi, toimipaikan osoite ja kiinteistötunnus, ympäristölupapäätöksen tai rekis-

teröinnin päivämäärä, ympäristöluvan tarkistuspäivämäärä, sijainti pohjavesialueella, tarkastustiheys, viimeisin tarkastus, seuraava tarkastuskäynti. Yksityiskohtaisen toimenpide- ja kohdeluettelon julkistaminen saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista, joten valvontaohjelmaa voidaan pitää ei-julkisena asiakirjana.

Valvontaohjelma on laadittu toimiala- ja laitoskohtaisen riskinarvioinnin yhdistelmänä, jossa tarkastukset suoritetaan 3-5 vuoden välein. Valvontaohjelmassa valvottavat laitokset on jaettu kahteen luokkaan; kerran kolmessa vuodessa tarkastettavat ja kerran viidessä vuodessa tarkastettavat laitokset.

Kerran kolmessa vuodessa tarkastettavia kohteita ovat pohjavesialueilla olevat laitokset, haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävät toiminnat, mineraalituotteiden valmistus, jätteen ammattimainen käsittely sekä osa eläinsuojista. Viiden vuoden välein tarkastettavia kohteita ovat energiantuotantolaitokset, jakeluasemat, eläinsuojat sekä muut toiminnot. Pohjavesialueilla sijaitsevat laitokset tarkastetaan kolmen vuoden välein. Maa-aineslupakohteiden vuosittaisen tarkastuksen yhteydessä tarkastetaan myös louhinnalle ja murskaukselle myönnetyn toiminnan ympäristöluvan mukaisuus.

Ympäristölupavelvollisilla sekä rekisteröidyillä toiminnoilla on kirjanpitovelvollisuus toimintoihinsa liittyvistä asioista. Kirjanpitovelvollisuus määräytyy ympäristölupamääräysten, jätelain 118 §:n tai toimialakohtaisen valtioneuvoston asetuksen perusteella. Raportointi tulee pääsääntöisesti toimittaa vuosittain valvontaviranomaiselle tai joidenkin toimintojen osalta kirjanpito on pyydettyäessä esitettävä esimerkiksi tarkastuksen yhteydessä. Valvontaohjelmassa on esitetty tieto vuosiyhteenvedon raportoinnista.

6 Valvonnan resurssit

Viranomaislautakunnan alaisuudessa toimivassa ympäristövalvonnassa lupa- ja valvontatarkastuksia tekee ympäristöpäällikkö, kolme ympäristötarkastajaa sekä ympäristösuunnittelija. Tehokas valvontatoiminta edellyttää ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallan osittaista delegointia viranhaltijoille. Kangasalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena toimiva viranomaislautakunta on päätöksellään 16.11.2022 140 § siirtänyt toimivaltaansa ympäristövalvonnan viranhaltijoille.

Ympäristölupien valmistelua tekee kolme henkilöä ja ympäristönsuojelun valvontaa neljä henkilöä. Lisäksi yksi henkilö vastaa luonnonsuojelulain mukaisista asioista. Ympäristölupien, rekisteröityjen ja yleisen ilmoitusmenettelyn mukaiset valvontakohteet on jaettu ympäristötarkastajien kesken toimialoittain. Ympäristöpäällikkö ja kaksi ympäristötarkastaja valvovat maa-ainestenottoa. Valvontaan käytettävästä työajasta määräaikaistarkastuksiin käytetään noin 25 % työajasta. Suurin osa valvonnan työajasta kuluu haitankärsijöiden ilmoittamien kohteiden valvontaan.

Ympäristönsuojelulain muutosten myötä valtion valvomia lupalaitoksista muutama on siirtynyt kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaan esimerkkeinä broilerikasvattamo sekä teuras-tamo. Yksi broilerikasvattamo on siirtynyt uuden ympäristöluvan myötä valtion ympäristönsuoje-luviranomaisen valvontaan. Ympäristövalvonnassa on ollut muutamana vuotena harjoittelija tai kesätyöntekijä apuna määräaikaistarkastuksissa. Heistä on ollut apua mm. tarkastusajankohdista sopimisessa sekä tarkastusmuistioiden laatimisessa.

7 Yhteistyö

Kangasalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen ja sen alainen ympäristövalvonta tekee yhteistyötä Pirkanmaan ELY-keskuksen, terveydensuojeluviranomaisen, rakennusvalvonnan ja maankäytön kanssa sekä pelastusviranomaisen, turvallisuus- ja kemikaaliviraston TUKES:in, poliisin, syyttäjän ja tullin kanssa. Viranomaisten yhteistyötä korostaa myös ympäristönsuojelulakiin (187 §) kirjattu viranomaisten välisestä virka-apusta säädetty velvoite, jonka mukaan valvontaviran-omaisten on annettava toisilleen pyynnöstä virka-apua niiden tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Pirkanmaan ELY-keskus on varannut kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle mahdollisuuden olla läsnä valtion valvontaviranomaisen ympäristölupakohteiden valvontatarkastuksissa. Lisäksi yhteistyöhön valtion valvontaviranomaisen kanssa kuuluu mm. ELY:n järjestämät kuntien ympäris-tönsuojeluviranhaltijoille suunnatut kuntayhteistyöpäivät.

Terveydensuojeluviranomaiselta pyydetään lausunto ympäristölupahakemuksista sekä vesihuol-tolain mukaisista vapautushakemuksista. Terveydensuojeluviranomaisen kanssa tehdään lisäksi

yhteistyötä haittaeläinilmoituksiin, talousvesiasioihin sekä meluhaittojen valvontaan liittyvissä tapauksissa. Terveysturvaviranomainen vastaa sisätiloihin kantautuvasta melusta ja ympäristönsuojeluviranomainen ulkomelusta. Rakennusvalvonnan kanssa tehdään yhteistyötä mm. rakennetun ympäristön valvontaan liittyvissä tapauksissa ja ympäristönsuojelu antaa lausuntoja rakennushankkeisiin. Maankäytön kanssa yhteistyötä tehdään mm. kaavavalmisteluun liittyen antamalla lausuntoja kaavahankkeisiin sekä ympäristösuunnittelija osallistuu luontokartoitusten tekemiseen. Alueellisen jätehuoltoviranomaisen kanssa valvotaan yhteistyössä jätehuoltoon liittymättömiä kiinteistöjä ja jätehuollon järjestämistä. Pelastuslaitoksen kanssa tehdään yhteistyötä kemikaalivalvonnan ja ympäristönsuojelumääräysten valvonnan osalta. Myös öljyvahinkojen torjuntalain mukainen yhteistyö on tiivistä pelastuslaitoksen kanssa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen velvollisuuksiin kuuluu toimivaltaansa kuuluvien lakien noudattamisen valvonnan lisäksi myös velvollisuus tehdä lainsäädännössä tarkemmin kuvatuissa tapauksissa tutkintapyyntö poliisille lainrikkojen rikosoikeudelliseen vastuuseen saattamiseksi, jonka perusteella seurauksena on rangaistus, mahdollinen vahingonkorvaus tai rikoshyödyn menettäminen. Valvontaviranomaisen toimimisvelvollisuus perustuu ympäristönsuojelulain 18 luvun, vesilain 14 luvun, jätelain 13 luvun, maa-aineslain 14 §:n ja kemikaalilain lukujen 9 ja 10 säännöksiin. Tutkintapyyntöä koskeva asia on salassa pidettävä siihen asti, kunnes asia on viety tuomioistuimeen tai poliisi tai syyttävä vie asian muutoin päätökseen. Ympäristönsuojelu avustaa tarvittaessa poliisin esitutkinnassa ja viranhaltijat toimivat asiantuntijana tai todistajana oikeusistunnossa.

8 Valvontasuunnitelman ja -ohjelman seuranta

Valvontasuunnitelman ajantasaisuutta seurataan suunnitelmakauden 2024-2026 aikana ja siihen tehdään tarvittaessa tarkastuksia myös kauden aikana. Valvonnan toteutumista seurataan valvontaohjelman toteutuman kautta vuosittain, ja valvonnasta tehtyjen havaintojen myötä valvonnan painopisteitä muutetaan tarpeen mukaan. Valvontaohjelmaa päivitetään tarpeen mukaan.

Edellistä valvontasuunnitelmaa 2020-2023 ei ole tarkastettu sen voimassa olon aikana ja valvonta on tapahtunut pitkälti vuosittaisen valvontaohjelman mukaisena. Valvontaohjelmassa on ollut suunniteltuna 97 tarkastusta ja niistä toteutui 81. Valvontaohjelman mukaiset tarkastukset on

saatu suoritettua kohtuullisesti. Osassa tapauksissa tarkastus siirrettiin seuraavalle vuodelle esimerkiksi toiminnanharjoittajan vaihtumisesta, lupahakemuksen vireilläolosta tai toiminnan lopettamis-suunnitelmista johtuen.